

Ιλοξενία ματιά

Της **Μικέλας Χαρτουλάρη**

mchart@dotnet.gr

Η μαύρη φτωχολογιά του Πελεκάνου

Ηταν έντεκα χρόνων όταν άκουσε τη φωνή του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ να αντηχεί στην Ουάσιγκτον, στις 21 Μαρτίου 1968, και είδε χιλιάδες κόσμου να συρρέουν στην περίφημη ομιλία του. Τέσσερις ημέρες αργότερα ο μαύρος ηγέτης δολοφονήθηκε. Αυτό το περιστατικό καθόρισε τη ματιά του Τζορτζ Πελεκάνου στα αμερικανικά πράγματα. Διότι, κατά τη γνώμη του, τότε ήταν που κατέρρευσε το όραμα του Νιου Ντιλ. «Το 1968 η αμερικανική πρωτεύουσα είχε την ευκαιρία να γίνει ένα ιδανικό πρότυπο κοινωνικής ενότητας αλλά βυθίστηκε στους συμβιβασμούς». Και σήμερα, όπως σχολιάζει στα «NEA» (αλλά και στη «Ρεπούμπλικα»),

με αφορμή τις επικείμενες αμερικανικές εκλογές, «η νέα μεταρτατιστική Αμερική είναι ένας μύθος. Ένας ψεύτικος μύθος. Αρκεί να ακούσει κανείς όλους εκείνους που μισούν τον Ομπάμα, οι οποίοι εξαπολύουν εναντίον του συκοφαντικές μόνο και μόνο επειδή είναι ένας μαύρος που τόλμησε να γίνει Πρόεδρος των ΗΠΑ».

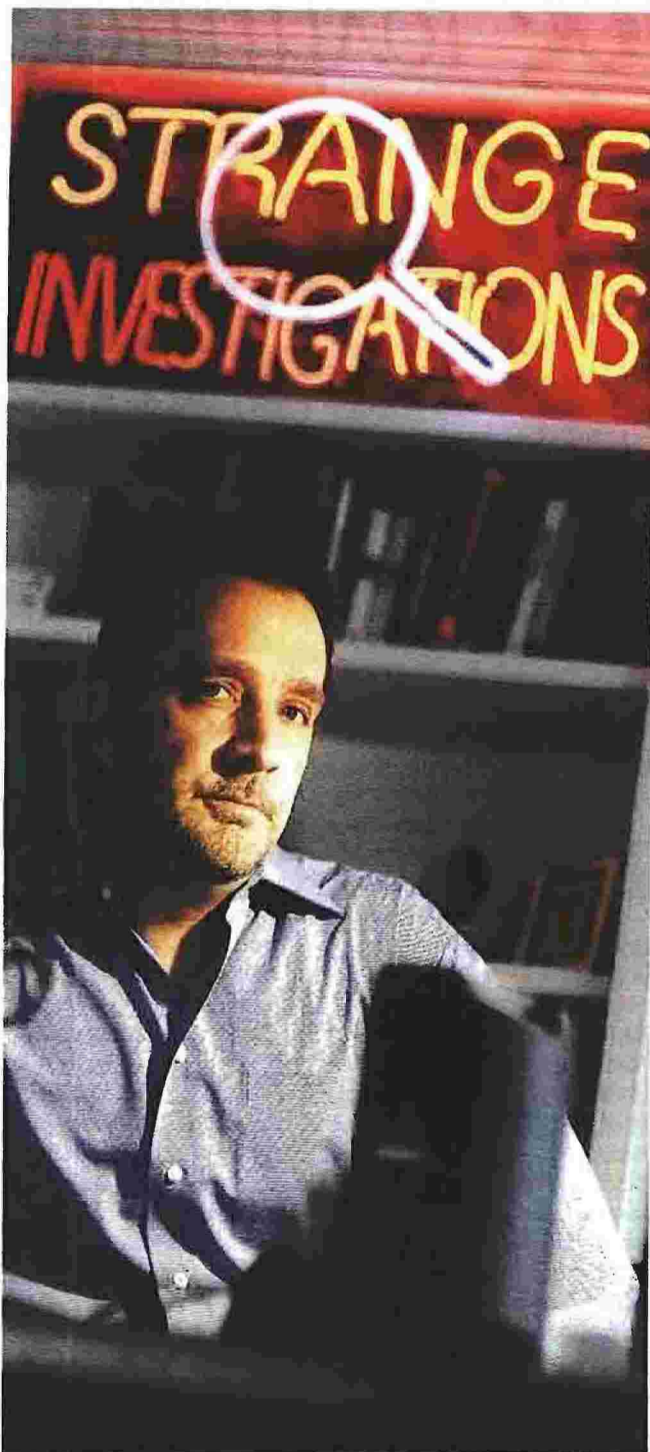
Εγγονός ελληνών μεταναστών από τη Σπάρτη, ο Πελεκάνος εξελίχθηκε σε έναν από τους πλέον συστηματικούς πολέμιους του ρατσισμού στις ΗΠΑ. Είκοσι χρόνια τώρα, με τα αστυνομικά του μυθιστορήματα που διαδραματίζονται πίσω από την καλογοιασμένη βπρίνα της Ουάσιγκτον, όπως και με τις δημοφιλείς τηλεοπτικές σειρές που εμπνέει ως σεναριογράφος και παραγωγός («The Wire», «Treme» κ.ά.), αλλά και με την ίδια την προσωπική ζωή του (αφού έχει υιοθετήσει τρία παιδιά από την αφροαμερικανική κοινότητα και τη Γουατεμάλα), αγωνίζεται να καταδείξει και να θεραπεύσει τη δηλητηριώδη δυναμική των φυλετικών και ταξικών αντιθέσεων που γεννούν, λέει, την εγκληματικότητα. Αυτές οι αντιθέσεις συνδυάζονται, όπως εξηγεί, «και το κοινωνικό χάσμα βαθύνει ημέρα την ημέρα. Αλλά η νέα ελίτ των λευκών και των μαύρων νομίζει πως θα λύσει το πρόβλημα διώχνοντας τη μαύρη φτωχολογιά προς τα πρόσια...»

Ο ονομαστός συγγραφέας κατοικεί στο Σίλβερ Σπρινγκς, το λαϊκό πρόσια των έγχρωμων, μισή ώρα με το αυτοκίνητο από τον Λευκό Οίκο. Όταν είχαμε συναντηθεί στη μονοκατοικία του, το 2009,

με αφορμή τη σειρά «Οι κεραίες της εποχής μας» (ET1), μου εξηγούσε ότι η ιστορία του ρατσισμού είναι γραμμένη στις γεγονιές της Ουάσιγκτον. «Δύο τετράγωνα πέρα από την καθωσπρέπει οδό του Καπιτωλίου (North Capitol) βρίσκονται μέσα στο γκέτο. Εκεί καταλαβαίνεις ότι η φτώχεια είναι βία. Πρόκειται για ένα από τα θλιβερότερα παραδείγματα αποτυχίας της αμερικανικής δημοκρατίας». Εκεί, στο κέντρο με τα «λευκά κολάρια» – τους χρηματιστές, τους επιχειρηματίες, τους δικηγόρους κ.ά. – βρισκόταν και το πολυσύχναστο φαστφουντάδικο του πατέρα του. «Το καλοκαίρι μετά τη δολοφονία του Λούθερ Κινγκ ξεσηκώθηκε η μαύρη πλειονότητα που ζητούσε ίσα

δικαιώματα και ο Χούβερ απαίτησε από τον μαύρο τότε δήμαρχο της πρωτεύουσας – το όνομά του ήταν Ουάσιγκτον – να ανοίξει πυρ ενάντια στους διαδηλωτές που έκαγαν τα πάντα στο πέρασμά τους. Εκείνος αρνήθηκε. «Τα κτήρια αντικαθίστανται» του απάντησε, «οι ανθρώπινες ζωές όχι». Ετσι, στις φοβερές εκείνες ταραχές οι νεκροί ήταν δύο στους δρόμους κι άλλοι εννέα που εγκλωβίστηκαν λεπλάτωντας φλεγόμενα καταστήματα. Το μαγαζί του πατέρα μου

δισώθηκε, παρότι είχε μαύρους στην κουζίνα και λευκούς στον πάγκο. Οι διαδηλωτές τον σεβάστηκαν επειδή ήταν ένημος και δουλευταρός. Κι επειδή θεωρούσαν ότι οι έλληνες μετανάστες ήμασταν στην ίδια βάρκα με τους περιθωριοποιημένους μαύρους...» Ο Πελεκάνος θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει τον Ομπάμα, όπως δήλωσε στα «NEA». «Πράγματι, πολλοί από την Αριστερά απογοητεύτηκαν από τις μετριότητας θέσεις του στην πρώτη του θητεία, αλλά είναι σημαντικό να θυμόμαστε πως είναι Πρόεδρος όλων των Αμερικανών και όχι μονάχα των φιλελεύθερων, και πως οφείλει να υπηρετήσει τη χώρα ως ολόπια. Αισιοδοξώ πως θα μπορέσει να κυβερνήσει περισσότερο προοδευτικά στη δεύτερη τετραετία, εφόσον δεν θα διεκδικεί επανεκλογή... Προσωπικά, θα ήθελα να δω μια πραγματική μεταρρύθμιση στο μεταναστευτικό, στη νομιμοποίηση της μαρικουάνας, στο τέλος του ψεύτικου και με πολιτικά κίνητρα πολέμου ενάντια στα ναρκωτικά, και λιγότερες άμεσες επεμβάσεις στη Μέση Ανατολή».

Δριμύς πολέμιος του ρατσισμού, ο ελληνοαμερικανός μετρ του αστυνομικού θρίλερ Τζορτζ Πελεκάνος σχολιάζει: «Στις Ηνωμένες Πολιτείες οι πάντες σέβονται τη διαφορετικότητα, αρκεί η διαφορετικότητα να μην περάσει από τον δρόμο σου το Σαββατόβραδο»

Ο μετρ του «Γιατί;»

«Είναι ίσως ο μεγαλύτερος εν ζωή συγγραφέας αστυνομικών ιστοριών στην Αμερική», λέει ο Στίβεν Κινγκ για τον Πελεκάνο. Ακόμη κι αν η φιλοφρόνηση φαντάζει υπερβολική, είναι γεγονός ότι η κρηκή τον ξεχωρίζει ως έναν από τους πλέον ουσιαστικούς ανατόμους της αμερικανικής κοινωνίας. Από τη «Σαρωπική έκρηξη» ή τον «Βασιλιά του πεζοδρομίου» μέχρι τον «Κηπουρό της νύχτας» και το «Αδιέξοδο», τα μυθιστορήματά του παρακολουθούν από το 1992 την πραγματικότητα από τα κάτω προς τα πάνω, με καταλύπη την αιφνίδια εισβολή της βίας στην κανονικότητα. Ο Πελεκάνος δεν κυνηγά τόσο τον ένοχο όσο το αίμα του εκάστοτε εγκλήματος. Έχει κάνει σεμινάρια σε φυλακές ανηλικών και ξέρει ότι οι συλλήψεις δεν λύνουν τα προβλήματα. Γι' αυτό και συχνά διαλέγει ως αφηγήτρια υποθέσεις που έχουν απασχολήσει την επικαιρότητα (λ.χ. εκείνη του τοξικομανούς μπασκετμπολίστα Λεν Μπάις) προκειμένου να αναδείξει τις αθέατες πλευρές τους και την πλάνη της κοινής γνώμης και των δικαστικών μηχανισμών. Με τα βιβλία του εισδύει λοιπόν σε υποβαθμισμένες γεγονιές, παρακολουθεί τους ντίλερ, τους βιαστές, τις πόρνες, τον πόλεμο των συμμοριών και κάνει συσχετισμούς με τις δυσλειτουργίες του κράτους δικαίου, τον κοινωνικό αποκλεισμό και τα κοινωνικά αδιέξοδα. «Καλοί» και «κακοί», βρίσκονται κάποια στιγμή αντιμέτωποι με τη συνείδησή τους και σε όλους δίνεται μια δεύτερη ευκαιρία.

...και οι ελληνοαμερικανοί ντετέκτιβ χωρίς εξιδανίκευση

«**Π**όσοι αρκετός καιρός που δεν έχω επισκεφθεί την Ελλάδα και ελπίζω να το κάνω σύντομα», μου έγραφε προχθές. «Οι φίλοι που βρέθηκαν πρόσφατα εκεί, μου είπαν πως η χώρα είναι σε πολύ καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι θέλησαν να την παρουσιάσουν τα αμερικανικά και τα βορειοευρωπαϊκά ΜΜΕ».

Ο Τζορτζ Πελεκάνος δεν κάνει πολλή παρέα με Ελληνοαμερικανούς και όταν θέλει να τους συναντήσει πηγαίνει στη λειτουργία της Κυριακής. Δεν

έχει αποποιηθεί τις ρίζες του, μάλιστα ο μεγάλος του γιος πήγε στο ελληνικό σχολείο, όμως είναι απόλυτα αφομοιωμένος στην αμερικανική κοινωνία. Παρ' όλα αυτά, σε όλες του σχεδόν τις ιστορίες υπάρχει κάποιος ήρωας ελληνικής καταγωγής. Ο αλκοολικός ιδιωτικός ντετέκτιβ Νικ Στέφανος, που του έμοιαζε σε πολλά, πρωταγωνίστησε στα τέσσερα πρώτα αστυνομικά του. Τον διαδέχθηκε σε δύο επόμενα μυθιστορήματα ο Νημίτρι Καράς, αστυνομικός που και αυτός δυσκολεύεται να διαχειριστεί τις εξαρτή-

σεις του, έπειτα ο Αλεξ Πάπας που έχασε έναν γιο στον πόλεμο του Ιράκ, ενώ στο σίριαλ «The wire» που διαδραματίζεται στη Βαλτιμόρη κυριαρχούν έλληνες που ελέγχουν τον υπόκοσμο της νύχτας. Πώς κι έτσι; «Η αμερικανική κοινωνία είναι σύνθετη και οι Έλληνες αποτελούν μέρος αυτού του κόσμου που είναι γεμάτος αντιθέσεις. Με ενδιαφέρει να τους παρουσιάσω όπως είναι, και αρνούμαι να δαιμονίζω τα στερεότυπα που μας θέλουν ανεβασμένους στο βήθρο της αγνότητας και καλύτερους απ' όλους». Ο

πλέον πρόσφατος ελληνοαμερικανός ήρωάς του είναι ο 29χρονος Σπίρο Λούκας. Βετεράνος του πολέμου στο Ιράκ, συνεργάζεται με ένα δικηγορικό γραφείο ως λαγωνικό για κλεμμένες περιουσίες με ποσοστό 40%. Ωσπου ξαφνικά αντιμετωπίζει ένα ηθικό δίλημμα, όταν ένας πελάτης του αποδεικνύεται νάσιςυρος νονός. Ο Λούκας πρωταγωνιστεί στο «The cut» («Το ποσοστό») του 2011, ένα από τα λιγότερο πολιτικά και περισσότερο κοινωνικά (και επιτυχημένα) θρίλερ του, που θα κυκλοφορήσει από τον Πατάκη το 2013.